

بازشناسی مفاهیم معنوی «سکونت» در مسکن سنتی اقلیم کویری

هانیه اخوت^۱، محمدرضا بمانیان^{۲*}، مجتبی انصاری^۳

^۱ دانشجوی دکترای معماری، دانشگاه تربیت مدرس

^۲ دانشیار دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس

^۳ دانشیار دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس

تاریخ پذیرش: ۹۰/۰۹/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۰/۰۷/۰۱

چکیده

سکونت، بیانگر برقراری پیوندی پرمعنا بین انسان و محیط مفروض است که از تلاش برای هویت یافتن (به مکانی حسّ تعلّق داشتن) ناشی گردیده است. انسان زمانی بر خود وقوف می‌یابد که مسکن گزیده و هستی خود را تثبیت کرده باشد. از این رو، مفهوم سکونت همواره در طول تاریخ، ذهن اندیشمندان را به خود مشغول داشته است. این مقاله با هدف ساختارشناسی مفاهیم سکونت و مسکن از نگاه اندیشه‌ورزان و سپس دیدگاه قرآن، تنظیم گشته است. روش پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی است و با انتخاب نمونه مسکن‌های سنتی در اقلیم گرم و خشک ایران انجام شده است. در مسکن سنتی اقلیم گرم و خشک ایران، با توجه به اقلیم سخت و طاقت‌فرسای کویری، همواره سعی بر این بوده تا علاوه بر توجه به مفاهیم معنوی، شرایط مناسب زیستی را در داخل خانه فراهم آورند. روش جمع‌آوری اطلاعات از نوع کتابخانه‌ای با مطالعه اسناد سخت و نرم و میدانی با مشاهده خانه‌های سنتی اقلیم گرم و خشک و در نهایت ترسیم دیاگرام تحلیلی از آن‌ها است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که مسکن سنتی به علت جواب‌گویی به نهاد کمال مطلوب با انسان عجین است. از این رو، مسکن سنتی - اسلامی را نمی‌توان تنها به لحاظ کالبدی، هندسی و شکلی توصیف کرد، بلکه معانی و رای آن از اهمیت بیش‌تری برخوردار است، این معانی در انتهای مقاله به عنوان الگویی برای احداث مسکن مطلوب معاصر بیان گردیده‌اند.

واژگان کلیدی: مفهوم سکونت، مسکن سنتی، بازشناسی، مفاهیم معنوی، اقلیم کویری.

*E-Mail: Benani.an@modares.ac.ir

- این مقاله برگرفته از رساله دکتری هانیه اخوت با عنوان «بازشناسی هویت دینی در مسکن سنتی؛ نمونه: شهر یزد» است که به راهنمایی جناب آقای دکتر بمانیان و مشاوره جناب آقای دکتر انصاری در دانشکده

هنر دانشگاه تربیت مدرس است.

Recreation of Spiritual Concept of “Housing” in the Traditional Housing of Desert Climate

Haniyeh Okhovat

Student of Architecture, Tarbiat Modares University

Mohammad Reza Bemaniyan

Associate Professor, Faculty of Art , Tarbiat Modares University

Mojtaba Ansari

Associate Professor , Faculty of Art, Tarbiat Modares University

Abstract:

Housing indicates the establishment of a meaningful link between human and assumed environment resulting from an effort to find identity (feel belonging to a place). Human understands himself/herself, when he/she resides and stabilizes his/her own existence. So , the concept of housing has been one of the preoccupations of thinkers in the course of history. With an aim to study the structure of concepts of housing and house from the views of thinkers and the viewpoint of the holy Qu-ran , this article has been developed. The research methodology is of the descriptive-analytic type and research has been conducted by selecting traditional samples of housing in the warm and dried climates of Iran. In the traditional housing at warm and dry areas of Iran , with regard to the hard and intolerable climate , efforts have been made to create proper living conditions in addition to paying attention to spiritual concepts. The data collection method is of the type of library by studying the documents , field work through observing traditional houses in the warm and dry climate and finally by drawing their analytical diagrams. The results of the research show that the traditional housing is mixed with human to respond to the ideal institution. So , the traditional-Islamic housing can not be only described from the skeletal, geometrical and shape aspects, but the meaning beyond it is of a greater importance. These meanings have been stated at the end of the article as a model for the construction of contemporary ideal housing.

Keywords: Dwelling Concept, Traditional Housing, Recognition, Spiritual Concepts, Desert Climate.

* This article is taken from the Ph.D. dissertation of Haniyeh Okhovat entitled, “ Recognition of Religious Identity in Traditional Housing” , A Case Study of Yazd” which is in progress under Supervision of Prof. Bemaniyan and Advisory of Prof. Ansari at Faculty of Art and Tarbiat Modares